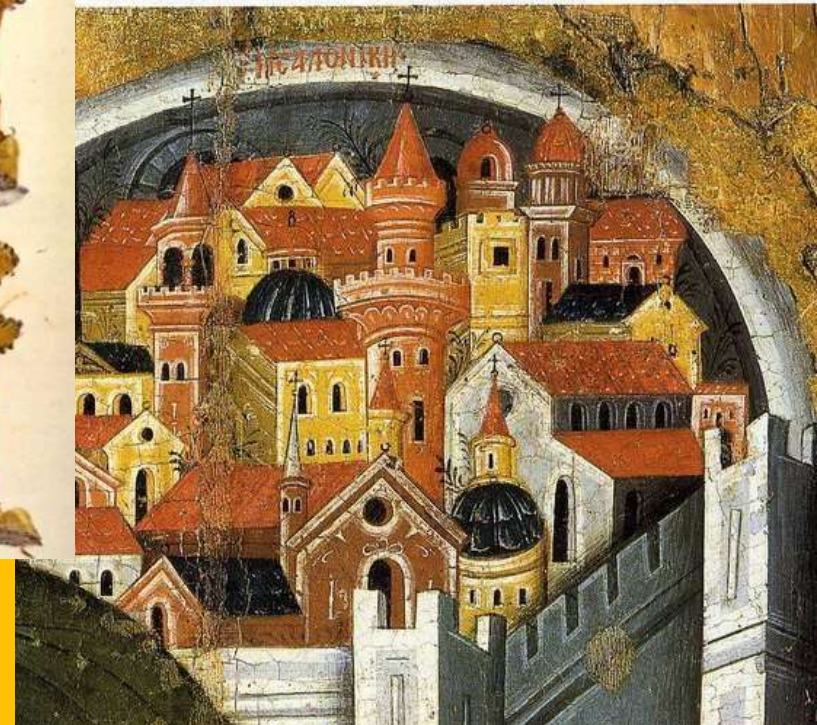

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (8^{ος} -11^{ος} αι.)

α. Οικονομία και κοινωνία της υπαίθρου

Α) Η Βυζαντινή αριστοκρατία

- αριστοκρατία της γης (μεγάλοι γαιοκτήμονες)
- αριστοκρατία των αξιωμάτων (πολιτικοί, στρατιωτικοί κ.ά.)

Αποκαλούνται 'δυνατοί'

*Δυνατός καθισμένος σε θρόνο έξω από το σπίτι του. Μικρογραφία χειρογράφου.
Ρώμη, Βιβλιοθήκη Βατικανού. 11ος αι.*

Σ' αυτούς περιλαμβάνονταν οι πολιτικοί, οι στρατιωτικοί και οι θρησκευτικοί άρχοντες και οι διαχειριστές της κρατικής, της αυτοκρατορικής, της εκκλησιαστικής και μοναστικής περιουσίας.

Χαρακτηριστικά της τάξης των δυνατών:

- ❖ Χρησιμοποιούν οικογενειακά επώνυμα
- ❖ Συνδέονται μεταξύ τους με επιγαμίες (γάμοι ανάμεσα σε οικογένειες δυνατών)
- ❖ Κατέχουν πολυάριθμες εκτάσεις γης, διάσπαρτες, τα 'χωρία' ή 'προάστια'. Επίσης κατέχουν χρήματα, σπίτια και ζουν πολυτελή ζωή
- ❖ Προσπαθούν συνέχεια να μεγαλώσουν την περιουσία τους παίρνοντας τη γη από γείτονές τους ελεύθερους αγρότες-μικρογαιοκτήμονες.

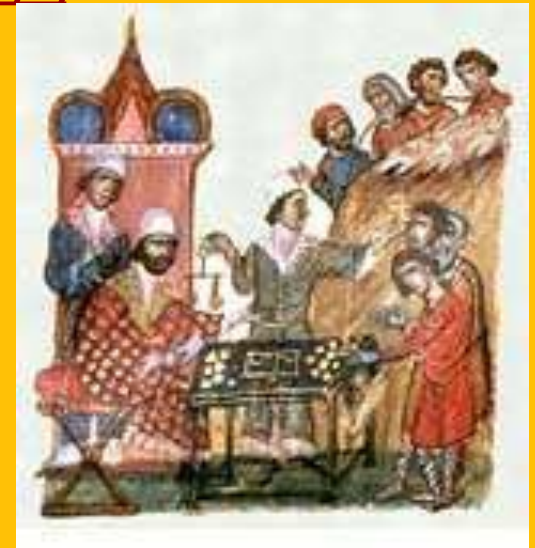

Ο τρόπος ζωής των 'δυνατῶν'

B) Ο αγροτικός πληθυσμός : Πένητες = αγροτικές μάζες
Ποιοι είναι;

➤ **Ελεύθεροι αγρότες -μικρογαιοκτήμονες.**

Προσφέρουν στο κράτος **φόρους** και **στρατιωτικές υπηρεσίες**. Πιέζονται από την υπερβολική φορολόγηση αλλά και από την επεκτατική διάθεση των 'δυνατών' γειτόνων τους.

Είσπραξη φόρων

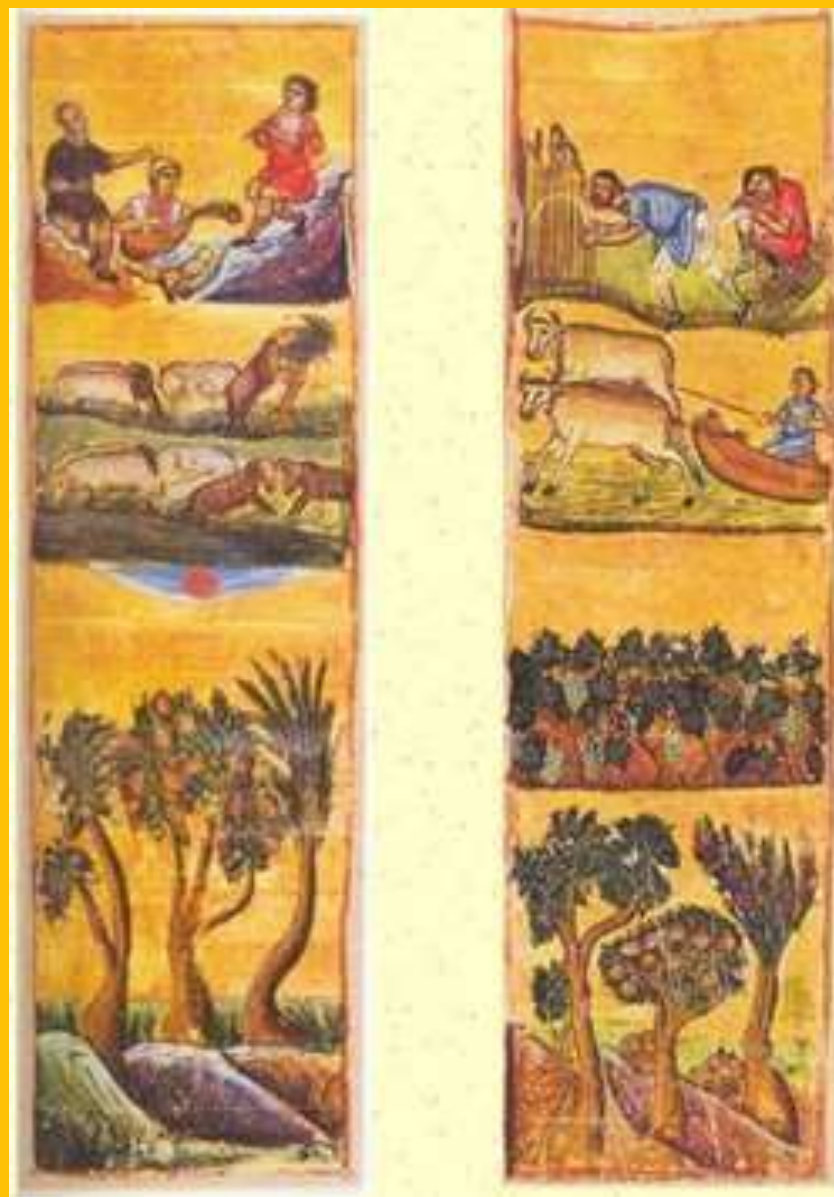
➤ **Ακτήμονες γεωργοί.** Είναι ελεύθεροι αλλά δεν έχουν δική τους γη. Εργάζονται στα προάστια ενοικιάζοντας γη από τους δυνατούς.

➤ **Πάροικοι.** Ελεύθεροι ενοικιαστές. Εργάζονται στα προάστια και **είναι προσδεμένοι στη γη που καλλιεργούν, η οποία ανήκει στους δυνατούς**.

Γεωργικές εργασίες

Γεωργία και κτηνοτροφία στη βυζαντινή ύπαιθρο

β. Οικονομία και κοινωνία των πόλεων

Εκχρηματισμένη οικονομία

Οικονομικές δραστηριότητες-επαγγέλματα στις πόλεις :

- εμπόριο
- ναυτιλία
- τραπεζικές επιχειρήσεις
- βιοτεχνία

Στα χρόνια της Μακεδονικής Δυναστείας : δημογραφική αύξηση > **ανάπτυξη πόλεων**

Συγκεκριμένα:

- **Ανοικοδόμηση παλιών πόλεων** (Πάτρα, Σπάρτη)
- **Ίδρυση νέων πόλεων**
- **Κάστρα - αστυκώμαι ή αγροτοπόλεις** (=αστικά κέντρα με ημιαγροτικό χαρακτήρα)
πχ. Άρτζε (Γεωργία), Άνιον(Αρμενία)
- **Εμπορικά κέντρα** : Έφεσος, Ευχάϊτα, Τραπεζούντα κ.ά.

Αναπαράσταση της
Βυζαντινής
Κωνσταντινούπολης

Οργάνωση εσωτερικού εμπορίου-βιοτεχνίας :

- Έμποροι - βιοτέχνες οργανωμένοι σε **συντεχνίες** ή **συστήματα** = επαγγελματικά σωματεία
- Τομέας δραστηριοποίησης των βιοτεχνιών: τρόφιμα
- 10^{ος} αι: εμφανίζονται επιχειρήσεις που επεξεργάζονται είδη πολυτελείας (μετάξι, μπαχαρικά, πολύτιμοι λίθοι)

Δήμος = πολυάριθμες λαϊκές μάζες των πόλεων = φτωχοί, άνεργοι ή εργάζονται περιστασιακά

Οργάνωση εσωτερικού εμπορίου-βιοτεχνίας :

-**Συστήματα** > συντεχνίες στις οποίες ήταν οργανωμένοι οι έμποροι και οι βιοτέχνες

-**Επαρχικό βιβλίο** > νομικές διατάξεις της εποχής του Λέοντα ΣΤ΄ που καθόριζαν την οργάνωση και τον έλεγχο των συντεχνιών της Κωνσταντινούπολης, οι οποίες ανήκαν στη δικαιοδοσία του επάρχου της πόλεως.

Φόρτωση εμπορευμάτων σε πλοίο

Μικρογραφική παράσταση πλανόδιου εμπόρου, από χειρόγραφο με τις Ομιλίες του Ιωάννη Δαμασκηνού, 11ος αι., Παρίσι,

Ξυλουργοί και οικοδόμοι

Εξωτερικό εμπόριο

Περιοχές με τις οποίες το Βυζάντιο είχε εμπορικές σχέσεις:

Εύξεινος Πόντος > Βουλγαρία, Ρωσία

Μεσόγειος > Ιταλία, Χαλιφάτο

Προϊόντα : Μπαχαρικά, αρώματα, βαφικές ύλες κ.ά.

Editeurs Cacaoli Frères.

ue. Collège grec.

Αναπαραστάσεις βυζαντινών εμπορικών πλοίων.
Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη

Πλοίο φορτωμένο με εμπορεύματα.
Λιμάνι Θεοδοσίου, Κωνσταντινούπολη

Ναυάγιο Βυζαντινού πλοίου, Χίος

Κοινωνικές τάξεις στις πόλεις:

